

ISBN: 978-625-7014-26-7

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

Ketebe Yayınları: 236

Anı/Hatıra

Editör

Hümeyra Çalışkan

Kapak

Harun Tan

Düzeltili

Cihan Aldık

Mizanpaj

İrem Sönmez

1. BASKI

Şubat 2020
İstanbul

ketebe.com

Ketebe Yayınları

Sertifika No. 34989

Maltepe Mahallesi Fetih

Caddesi No: 6 Dk: 2

Topkapı 34010 İstanbul

Tel: 212.612 29 30

e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt

Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.

Cihangir Mah. Güvercin Cad.

No: 3/1 Baha İş Merkezi A Blok

Kat: 2 34310 Haramidere -

Avcılar / İstanbul Sertifika No: 44452

Tel: 212.412 17 00

© **Kitabın orijinal adı:** *Last days of Immanuel Kant*

Eserin Türkiye hakkı Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.'ne aittir. İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Immanuel Kant'ın Son Günleri

THOMAS DE QUINCEY

TÜRKÇESİ
EMRE BEKMAN

KETEBE

Thomas De Quincey

(15 Ağustos 1785 - 8 Aralık 1859), Manchester doğumlu İngiliz deneme yazarıdır. 1821 tarihli *Confessions of an English Opium-Eater* yapıtıyla tanınmıştır. Bu yapıtın Avrupa'da uyuşturucu bağımlılığına yeni bir bakış açısı kazandırdığı düşünülmektedir. Edgar Allan Poe, Fitz Hugh Ludlow, Charles Baudelaire ve Nikolai Gogol gibi isimleri etkilemiştir.

Bazı önemli eserleri: *On the Knocking at the Gate in Macbeth* (1823), *Autobiographic Sketches* (1853).

Emre Bekman

1985 yılında doğdu. Karadeniz Teknik Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi/Elektrik Elektronik Mühendisliği Bölümü'nde lisans eğitimini tamamladı. Halen bir kamu kurumunda çalışan Bekman'ın özellikle TV-Sinema sektöründe yaptığı sayısız tercümesi bulunmaktadır. Eşi ve oğlu ile İstanbul'da yaşamaktadır.

Kitap Tercümeleri: *Türklerin Balkan Hezimetini*/Lionel James, İz Yayıncılık (2017), *Eğitim Üzerine*/Immanuel Kant, İz Yayıncılık (2018), *Matematiğin Hikâyesi*/Dana MacKenzie, Ketebe (2019), *XI İlyasah Shabazz- Kekla Magoon*, Ketebe (2019), *Immanuel Kant'ın Son Günleri*/Thomas Penson De Quincey, Ketebe (2020).

Immanuel Kant

Belki ilgi alanları belki de önlerine çıkan fırsatlar sonucunda felsefi fikirlerine aşına olan eğitimli her insan kanımca Kant'ın hayat hikâyesine de ilgi duyuyordur. Kaldı ki onun gibi yüce bir şahıs, toplumda pek rağbet görmeyen bir disiplinde de olsa, genel bir merak celp etmelidir. Kant'a tamamen kayıtsız bir okuyucuyu bilgili bir okuyucu olarak da addedemeyiz. Dolayısıyla Kant'a karşı hiçbir merak duymayanların, ona en azından hürmet babında merak besliyormuş gibi görünmesi tercih sebebidir.

Buradan hareketle, felsefeyle ilgilenisin ilgilenmesin, Kant'ın hayatı ve alışkanlıklarına dair arkadaşları ve öğrencilerinden edinilen bazı bilgiler ihtiva eden bu kitapla vaktini alacağım okurların aflarına sığmıyorum.

Şu bir gerçek ki, bu ülke halkının dar görüşlülüğünden bağımsız olarak Kant'ın çalışmaları, isminin topladığı ilgiyi toplayamamıştır. Bunu üç nedene bağlayabiliriz. Birincisi çalışmalarının yazıldığı dile. İkincisi, felsefenin kendi özünden ya da Kant'ın kendine has izah tarzından olsun, öğretilen felsefenin sözüm ona anlaşılmağına. Üçüncüsü, toplumun yapısının ya da eğiliminin özellikle yurt çapındaki uygulamalı akımlara göre şekillendiğı bir ülkede, üstüne ne kadar düşülürse düşülün kuramsal felsefenin halka hitap eden bir disiplin olmasına. Yine de çalışmalarının makus talih ne olursa olsun

bilgili insan merakına sahip hiç kimse yazarın kendisine daha derin bir ilgi beslemeden geçemeyecektir.

Büyük bir topluluğa ulaşarak insanların fikirlerini etkisi altına aldığı iddia edilen Aristo'yu saymazsak, etki alanı açısından, Kant'ın dolaylı yoldan değiştirdiği eserleri ve kendisi hakkında ya da kendisine karşıt olarak yazılan kitapların sayısına bakarsak, onun gibi başka bir felsefeci dünyaya gelmemiştir. Hâl böyleyken, dikkatimizi bu kadar üstünde toplaması bakımından bir okuyucunun ona karşı bulunabileceği en büyük saygı gösterisinin ona ilgi göstermek olacağını tekrar hatırlatırım.

6 kardeşten ikincisi olan Immanuel Kant¹, 22 Nisan 1724'te, o dönemlerde yaklaşık 50 bin insana ev sahipliği yapan Prusya'nın Königsberg kentinde aşağı tabakadan bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Ailesi kendi bölgeleri için bile varlıklı sayılmazdı fakat oğulları Immanuel'e (yakın bir akrabalarının ve ailenin dindarlığı ve faziletli özelliklerinden dolayı bir beyefendinin onlara verdiği cüzi destekle) genel bir eğitim verebildiler.

Çocukluğunda yetimler okuluna gönderildi ve 1732 yılında Kraliyet (ya da Frederick) Akademisi'ne gönderildi. Orada Yunanca ve Latince klasikler üzerine eğitim gördü ve okul arkadaşlarından biri olan David Ruhnken'le onun ölümüne dek süren yakın bir dostluk kurdu. (Kendisi sonraları akademik çevrelerde Latince ismi olan Ruhn-kenius ile tanınır olmuştur.)

1737 yılında Kant kusursuz bir karaktere, bulunduğu sınıfı aşan başarılarla ve bilgiye sahip olan annesini kaybetti. Annesi genç oğlunun taze düşüncelerine doğru bir kılavuzluk yapıp ve ona yüksek bir ahlak kazandırarak onu büyük bir şahsi-

1 Kant'ın baba tarafından ailesi İskoç kökenliydi. O yüzden babası tarafından Cant olarak yazılan bu ismin kökeni de İskoçya'dan gelmektedir ve İskoçya'da hâlâ bu isme rastlanmaktadır. Ne var ki Kant her zaman İskoç tarafına değer verse de Almancaya uyum sağlamak için başındaki C harfini K ile değiştirmişti.

yet haline getirmiş ve gelecek nesillere katkıda bulunmuştur. Kant hayatının sonuna dek annesinden büyük bir sevecenlikle, onun annelik görevlerini kusursuz şekilde yerine getişini överek bahsetmiştir. 1740 yılında Michaelmas Festivali döneminde Königsberg Üniversitesi'ne girdi. 1746'da henüz 22 yaşına merdiven dayamışken Canlı Kuvvetlerin Doğru Değerlendirilmesi'ne dair kısmen matematiksel kısmen felsefi bir soru üzerinden ilk eserini yayımladı. Soru ilk olarak Leibniz tarafından Dekartçılara bir itiraz olarak ortaya konmuş ve Avrupa'nın önemli matematikçileri 50 yıldan uzun süre uğraştırdıktan sonra çözüldü. Çözüm Prusya Kralına adanmış, ne var ki ona hiç ulaştırılamamış, hatta çözüm hiç yayımlanmamıştır.²

O tarihten 1770 yılına dek hayatını farklı aileler için özel öğretmenlik yaparak, Königsberg'de özel dersler vererek, özellikle de askerlere istihkam eğitimi vererek idame etti. 1770 yılında Matematik Kürsüsü'ne atandıktan kısa süre sonra Mantık ve Metafizik Kürsüsü'ne geçiş yaptı. Bunun üzerine orada bir açılış münazarası tertipledi. [*De Mundi Sensibilis atque Intelligibilis Forma et Principiis*] Bu münazara Soyut Felsefenin temellerinin atılması itibariyle büyük bir önem taşır.

1781'de büyük eseri *ritik der Reinen Vernunft*, yani *Saf Aklın Eleştirisi*'ni yayımladı. Ve 12 Şubat 1804'te ise hayata gözlerini yumdu.

2 Bunu yabancı ülkelerdeki matematikçi ve felsefeciler arasında çok az tanınmasına ve felsefe bilgisi matematik bilgisinin çok altında bulunan D'Alembert'in yıllar boyunca bu tartışmayı fırsatçılık yaparak devam ettirmesine yorabiliriz.